

**Södertälje
kommun**

**LUNDS
UNIVERSITET**

**ULRIKA LILJEHOLM
ARBETSTERAPEUT, UTVECKLINGSLEDARE,
DOKTORAND**

VILL DU ARBETA?

**Arbetsliv och studieliv
för personer med psykisk ohälsa**

Arbete, Återhämtning och Psykisk ohälsa

Hur hänger det ihop?

IPS Individual Placement and Support

Arbetsidentitet hos unga vuxna med psykisk ohälsa

Arbetsinriktad rehabilitering
Inom psykiatrisk behandling
och rehabilitering

Varför?

SOL

LSS

Regerings beslut

Socialstyrelsens nationella riktlinjer

Paradigmskifte

(Andersson, 2009, Areberg, et al, 2013, Grönberg, 2012,
Rosenberg, 2009, Schön, 2012, Slade, 2009)

Medicinsk återhämtning / Personlig återhämtning

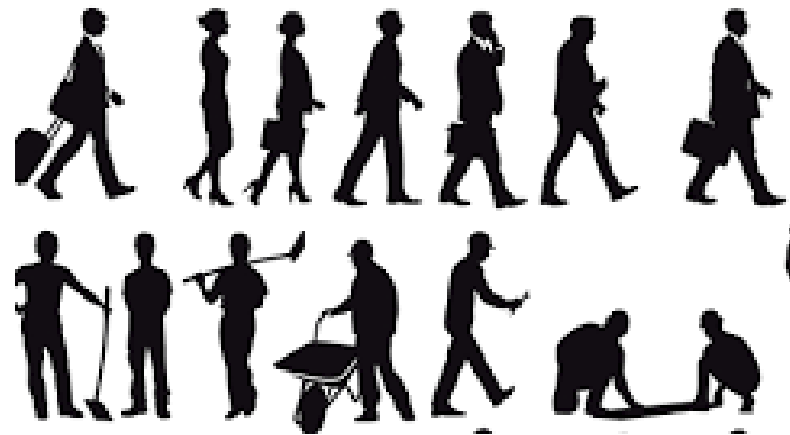
Traditionellt

Hantera symtom
Skyddade miljöer
Trappsteg
Avancera till arbete

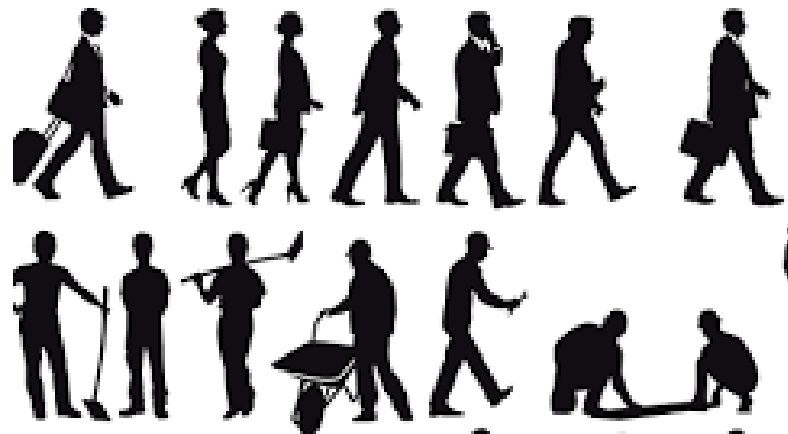
Ny inriktning

Se resurser
Reella miljöer
Träna på plats
Utveckla stöd på plats

Vad är arbetsförmåga?

Vad är arbetsförmåga?

Individanpassat stöd till arbete

Socialstyrelsen Nationella riktlinjer för
psykosociala insatser vid schizofreni eller
schizofreniliknande tillstånd
även Missbruk

ACT-modellen *Assertive Community
Treatment*

Utveckla och bedöma
arbetsförmåga i faktisk
arbetsmiljö

Stöd på plats

”Placera-sedan-träna”

~~”Träna-sedan-placera”~~

Integrerat med medicinsk behandling och
rehabilitering

Framgångsfaktorer

Ingen exkludering

Integrerad del av behandlingsteam

Löneersatt arbete

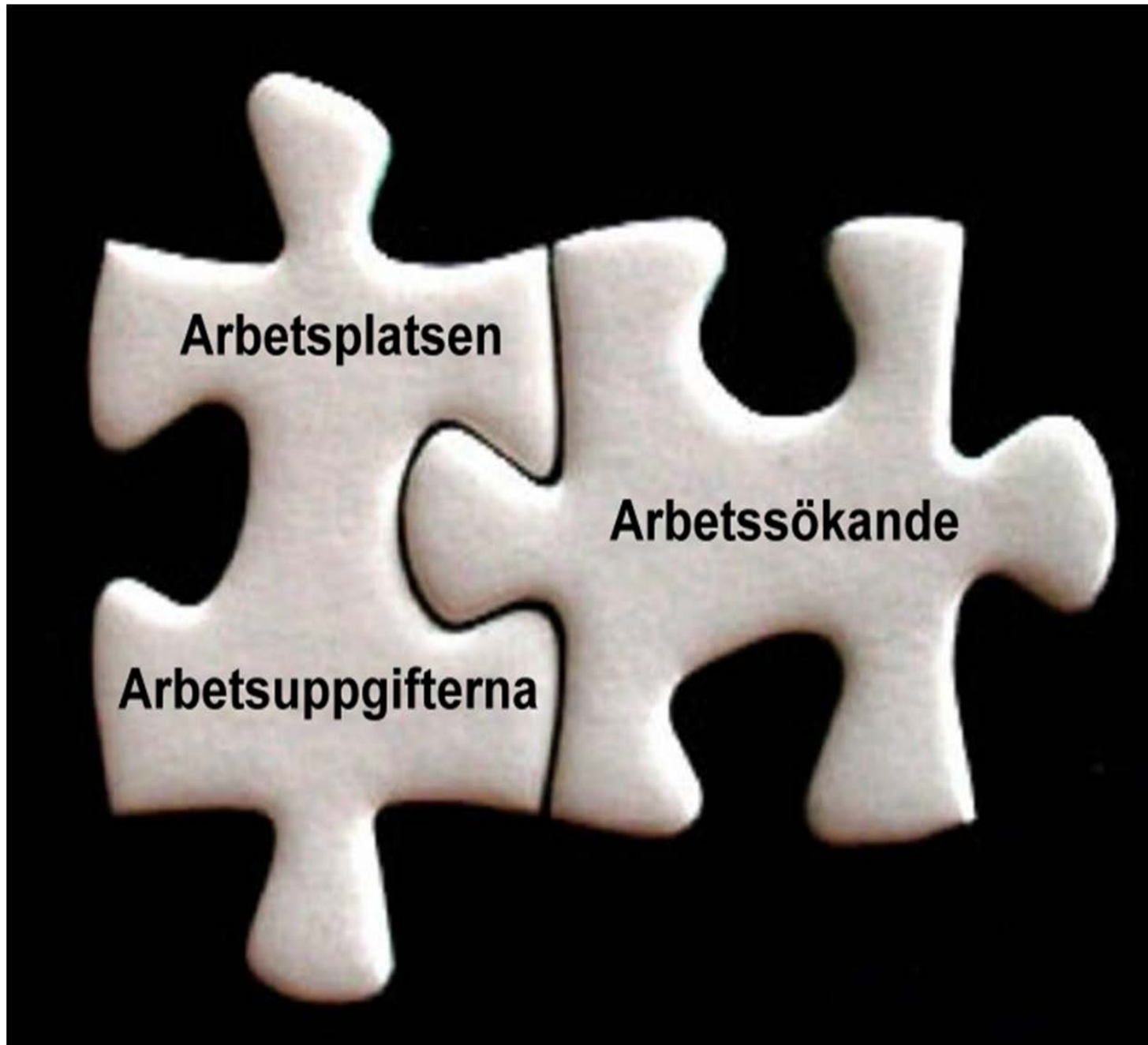
Arbetssökandet startar då personen uttryckt en vilja att arbeta

Tidsobegränsat stöd

Jobsökande utifrån egna val och preferenser

Ekonomisk vägledning del av beslutsfattandeprocessen

Systematiska arbetsgivarkontakter

Arbetsplatsen

Arbetsuppgifterna

Arbetssökande

Hälsoeffekter

VÄLMÅENDE

SJÄLVFÖRTROENDE

STRUKTUR

EKONOMISK OBEROENDE

SOCIAL STATUS

IDENTITET

INTEGRATION

TILLHÖRIGHET

NG

HÄMTING

TIDSTRO

MINSKAD STRESS

Expert, Resurs i sitt eget liv

Valmöjlighet

Utvecklingspotential

Delaktighet

Partnerskap

Egenmakt

Identifiera hinder
Komma förbi hinder

Utveckla arbetsidentitet
hos unga vuxna med
psykisk ohälsa

”Att känna att man gör något på riktigt, att man har en roll i samhället, det känns bra. Nu har jag någonting, nu kan jag säga att jag gör det här. Man har liksom mer att berätta om och mer att vara stolt över”

22-årig man med depression

ARBETS ERFARENHET

- Mening
- Bidra
- Förståelse
- Kompetens
- Vuxen
- Självförtroende
- Tillhörighet

- Förändrad aktivitet
- Struktur
- Rutiner
- Socialt sammanhang
- Träning

FRAMTIDS PERSPEKTIV

Arbete som en del av behandling och rehabilitering

Återhämtningsprocess

Utmanar praktiken

IPS utmanar våra traditioner

Frisk först

Tänker inte anställning

Sysselsättning eller oavlönat arbete

Fokus sjukdomssymtom, problem, svårigheter

Risk för ökade symtom eller återinsjuknande

Träna grundläggande arbetsfärdigheter först

Praktik först

Trygga arbetsplatser, ovilja att arbeta på nya "arenor"

Dom och vi tänk - "det finns ju inte ens arbete till oss"

Tack!

LUNDS
UNIVERSITET

Södertälje
kommun

ulrika.liljeholm@sodertalje.se